

Konu sıkıntısı yaşamaya başlamış gibi hissediyor musun? Her şeyi halletmiş gibi bir ruh hali içinde görüyorum seni. Bazen. Gündemle ilgin yok. Ya teknik, ya kurgu okuyorsun. Yazmak zor olmuyor mu?

Biraz. Fazla rahat olmanın böyle bir tarafı var, *konu uydurmak* gerekiyor. Olmayan sorunlar icad edip, bunların üstesinden gelmek. Ancak yazan çizen insanların çoğu zaten böyle. Olmayan sorunlara uygulanamaz çözümler üretmekle hayatlarını *kazanıyorlar*.

Biraz ağır bir suçlama.

Yazacak kadar akli başında ve zamanının sahibi olan insanın aslında çok çok önemli bir derdi yoktur. Tabii ki yazanların da derdi olur ve hatta bunların çoğunun çözümü mümkün değildir. Yazmalarına vesile olan da bu çözümsüzlük denebilir. Belki. Ancak bu sorunların *önemli* olduğu anlamına gelmez.

Önemli dert nedir? Çözümsüz olan mı, çözülebilir olan mı?

En önemli dertler, naçiz fikrimce, insanların genelinin çözmeyi bilmediği ancak bazılarının çözebildiği dertler. Kimsenin çözemediği dertler konusunda ancak spekülasyon yapabilirsin. İnsanların genelinin çözebildiği dertlere ise kafa zamanı ayırmak anlamsızdır. Bu ikisine dahil olmayan, uğraşınca çözülecek ancak uğraşılmadığı zaman çözümsüz kalacak az sayıda problem var. Bunlar en önemli dertler.

Biraz fazla mühendisane konuştun.

Bazı çevrelerde mühendisliği aşağılamak moda ama hiçbir mühendis oturduğu yerde gerçekte bilmediği konular hakkında spekülasyon yaparak maddi ve sosyal *geçimini* sağlayan yazar kadar *aşağı* değil bana sorarsan. Sormayabilirsin tabii.

Tarafsız bir cevap veremezsin. Hayatı sadece mekanik bir takım ilişkilerden mürekkep olduğuna veya dünyayı böyle görme eğilimine bir eleştiri bu *mühendisliği aşağılama* dediğin. Hayatın ve insanın basit algılanmasına.

Ötekiler basit algılamıyor da ne yapıyor? Adamın biri karışmış bir yumağın takip edilemese de *ipten* oluştuğunu söylüyor. Diğeri de bu yumağın takip edilemeyeceğini, çok karışık olduğunu ve ipten yapıldığını söylemenin onu basitleştirmek olacağını, belki yumağın içinde farklı farklı şeyler olduğunu iddia ediyor.

Olamaz mı? Yani yumak dolaşık ve içinde farklı şeyler mevcut olamaz mı?

Olabilir tabii. Ancak biri *bu yumakta sadece ip var* dediğinde, onu *meseleyi basitleştiriyor* diye eleştirmek yerine ipten ayrı *o şeyin* ne olduğunu işaret edebilmek lazım.

Bilinç mesela. İnsanın kimyevi süreçlerinden ortaya çıkıyor diyorsun. Ancak biri bunun sadece kimyadan oluşmuş olamayacağını söylediğinde...

Onun gibi. Ben bilincin veya sair kavramların yumağın *yumuşaklığı* cinsinden bir *yan etki* olduğunu

düşünüyorum. *Bak ip sert, ama yumak yumuşak, o halde yumağın içinde başka bir şey var* demek biraz acelecilik.

Benzer bir şeyi Searle de söylemiyor muydu?

O bitkilerin fotosentez yaptığı gibi, insanın da *bilinç salgıladığını* söylüyordu. Buna benzer bir şeyler. Onun söyledikleri de, meşhur *Çince odası argümanı* falan biraz konuyu bulanıklaştırmak gibi geliyor.

Çince odası, yumak argümanı ile cevaplanabilir mi? Yani Çince dolaşık bir yumaksa, onu nasıl çözeceğini, düğümleri tek tek çözmeyi öğrenen biri Çince'yi biliyor sayılır mı?

Çince bir metin, düğümlenmiş bir yumaksa, bir Çinli bunu nasıl çözüyor. Yutarak mı? Yumağı keserek mi? Düğümlenmiş yumağın düğümlerini elde açmaktan başka ne yapabilirsin?

Yani *Çince biliyorum* diyenin yumağı hızlıca çözdüğünü söylüyorsun ama çözme süreci Çince bilmeyenin düğümlerle tek tek uğraşmasıyla aynı. Adamın elinde düğümleri nasıl çözeceğine dair bilgisi varsa, bu elindeki bir *kullanma kılavuzundan* kaynaklansa da Çince biliyor diyorsun.

Bizi şaşırtan, Çince bildiğini düşündüğümüz insanların bu yumaklardaki her düğümü çözmeyişi. Bir dili öğrendiğinde, o dilde yazılmış düğümlü yumak bir metnin tüm düğümlerini çözmezsin, çünkü bu düğümlerin çoğunu daha önce çözmüşsündür. Aklında yer etmiştir ve otomatikleşmiştir. Ancak bildiğin bir dil dahi olsa, uzun ve karışık bir cümleyi anlamaya çalışırken, geri dönüp o düğümleri yavaş yavaş çözme ihtiyacı duyabilirsin. Çince odası argümanı da bu ikisi arasında bir *bilme-bilmeme-bilinç* argümanı üretmeye çalışıyor.

Ancak beceremiyor diyorsun.

Searle'ün yaptığı tuhaf bir demogoji. Unsurların toplamının, unsurların tek tek sahip olduğu özelliklerden fazlasını içereceğini söyleyenler uzun zaman önce yaşadı. Eğer insanın zihninin çalışmasının *kimyevi parçaları* varsa, bunların toplamından *sadece* kimyevi bir hadise olarak bahsedemeyiz, bu doğru. Ancak bu bunların *kimyevi hadiseler* olmadığı anlamına gelmez.

Yumak diyorsun, iplikten oluşmakla, yumaklığın sağladığı özellikleri terketmez. Karışık düğümlerin çözülmesi de, onun yumak olarak algılanmasına engel değildir.

Ha yumak, ha bilinç.